

LO CAMP DE TARRAGONA

PERIÒDICH CATALANISTA

Any 7.—Núm. 317.—Dissapte 1.er de Setembre de 1906

PORTAVEU DE LA ASSOCIACIÓ CATALANISTA Y DEL CENTRE NACIONALISTA CATALÀ

Los enemics de la Solidaritat Catalana

Totes les coses noves y especialment aquelles que dintre la llur modernisació, gaudeixen quelcom desconegut en la vida rutinaria de les col·lectivitats indiferents o innovadores; quelcom que transforma les muralles, obra de baixes passions, que separen injusta y inhumanament als individus, en la més hermosa germanor, en la veneració del respecte mútuu, de la tolerància il·limitable, tot lo que per son avens, y per sa cultura esdevé incompreensible en los cervells defectuosos dels que volent transformar les coses, s'espanten enfront l'anorreament de lo necessàriament destructible, tenen sempre'ls seus naturals enemics.

Llògich es, no obstant, que'ls tingan, puig no totes les intel·ligències frueixen a un temps de la cultura indispensable pel gaudiment de l'innovació que's desitja.

Sempre, davant les causes col·lectives, quina finalitat implica l'implantació de radicalismes favorables a la modernisació de les costums d'un poble, veymen aixecarse, en contra seu, a tot un estol d'hommes que, vells tradicionalistes uns, de sentiments impurs altres, los més, incrèduls davant de tota acció renovadora, ignorants del dret a la vida individual y colectiva, constitueixen una frontera que forçosament vol barrar lo pas a tot lo que deu sanejar l'ambient corromput de la col·lectivitat inactiva que ells volen conservar, malgrat això representi'l sacrifici de les doctrines humanitaries que l'evolució dels temps va infiltrant pausadament en lo cor dels homes.

Són los sers, que obeint als llurs sentiments abandonats en lo llot del terrorisme, no capeixen ni poden capirles les idees altruistes d'una col·lectivitat que vislumbrant un més enllà, lluita incansablement, menyspreuant les contrarietats a que ells la subjecten; compadint als que per sa feblesa intel·lectual no poden ésser més que un estorb en lo camí de l'humanitat. Són la personificació de les generacions velles, subsistents encara, en los pobles ahont la cultura, la moderna y humana cultura, no hi téfondes arrels. Són los eternals enemics de la germanor y concordia universals. Són los enemics de la Solidaritat Catalana.

Es tan nula la llur compenetració, que no poden pas convencers de la real existència d'un agermanament entre individus, duos que lluiten per un ideal lliberador, encara que dissenteixin en lo que únicament són apreciacions passatjeres, que per res afecten a la transcendència del llur ideal de llibertat y de progrés.

Però veuen en la Solidaritat Catalana una actitud favorable a la reacció y la mojan de burgesa y altres calificatius, que sols poden avergonyar als que'ls acumulen per ser una proba innegable de la llur ignorancia y torpesa.

A n'ells, res los hi diuen, los actes de solidaritat observada per diversos elements polítics, en altres nacionalitats, ahont l'ideal de lliberació colectiva ha arrelat ja en la consciència individual. A n'ells, res los hi diu la conducta observada per tots los estaments socials de Noruega, quan aquesta posá de manifest la voluntat de son poble, de volguer gaudir l'independència nacional.

Ells no hi creuen en los beneficis col·lectius. No'ls preocupa'l bé de tota una col·lectivitat. S'imaginan un progrés parcial irrealisable. No creuen en l'evolució dels pobles.

Perxò resten indiferents y fins enemics davant la lluita per l'autonomia.

Perxò molts d'ells, tot dientse lliberals, confirman llur absolutisme. Perxò tot y

volent altres, una igualtat humana, separen los individus per idees insignificants que per res afecten al progrés de l'humanitat. Perxò'ls més, dientse progressistes, neguen lo progrés.

CARTES DE CATALUNYA

Les Escoles Catalanes, orfes de protecció oficial particularista, están mancades de tota mena de facilitats pera cumplir lo llur dever. Aquesta falta de material apte es més sensible, quan se tracta d'estudiar la terra que'ns volta, estatge de la rassa catalana y mètode d'ella. No tenim cartes geogràfiques de Catalunya a propòsit.

Y són tan importants aquestes gràfiques de la terra propia, que la Pedagogia moderna no pot donar un pas sense elles. La terra es la clau del temperament de la rassa. La terra explica la modalitat del treball d'un poble. La terra es la fonament de l'ensenyansa agrícola, física y química. La terra es la base de les noves Gramàtiques naturalistes. La terra es la clau de l'Historia...

Es absolutament necessaria l'edició d'un Atlas de Cartes de Catalunya. Y un Atlas modern en lo dibuix, modern en los sistemes cartogràfics, modern en la disposició editorial, modern en lo procediment pedagògich, tan defectuós fins en les grans cases alemanyes.

Es absolutament necessaria la publicació de grans cartes murals escolars; de cartes-jochs de gròs tamany, desfebles a trossos; de relleus orogràfics que's palpin, pera la menudalla... y pera'ls grans.

Altra cosa era necessaria—la més necessaria de totes, escolarmen parlant—y en Flos l'ha realisada: la «Carta general de Catalunya», base de les particulars, feta ab cop de vista pedagògich. (*)

L'he vista lleugerament, y'm sembla que oمله un buit. Y això es, en ma opinió, la lloansa més grossa que pot ferse d'una obra.

La carta, donats los medis ab que's compta aquí, es de regular tamany. Ella serà la base pera fer, quan l'ambient ho demani, una carta quàdruple, hont pugui jugar més la mà del dibuixant, y les coses prenguin més relleu y les distancies sien més reals.

Es a colors y está dividida en comarques naturals, com demanen los nous procediments d'ensenyansa y les conveniencias generals. La combinació de colors pera dividir les comarques, si bé podria estudiarse d'una manera més perfecta, si's comptés ab més medis materials y pedagògichs, resulta molt simplificada y apta, notantshi la mà experta de dibuixant de l'autor.

La divisió en comarques es de lo més perfet que podia ara sortir, donada la confusió real y legal en aquesta materia. S'imposa un congrés de Geografia Catalana—que podria organisar lo Centre Excursionista—sobre d'aquest punt concret. Y ab intervenció de les corporacions oficials y mirant a l'avenir, se hauria de dividir Catalunya en comarques fixes, ab meridians y paralels a la mà. L'anarquia orogràfica, per exemple, es tolerable, y potser benefiosa, perquè sobre d'ella no s'hi fonamenta res juridich ni econòmic. Però les comarques exigeixen una deliniació perfecta, quan se les vol fer base de tots los organismes vius de la terra.

La carta d'en Flos té la ventatja, també, de ser feta modo grosso. Falta en ella tot detall, y això es condició essencial de les cartes modernes escolars, quan son

(*) Aquesta Carta ha sigut regalada per son autor ab destí a les escoles que establirà l'Ateneu de Tarragona.

generals. Ha de quedar la fisonomia en ses línies generals, sense que'l detall enfargat la desdibuixi.

Es una obra que deuria ésser a totes les Escoles Catalanes, particulars y oficials, a totes les cases de la nostra terra. Ademés dels fruits de ciencia que se'n pot treure d'ella, se protegiria una iniciativa verament hermosa, que ha exigit en son autor un esforç gran de treball y voluntat.

Y ja que he comensat ab un pròlech, vaig a acabar ab un epílech, que endresso a l'Ajuntament de Barcelona.

Les Escoles de Barcelona necessiten, com lo pá que mengem, una carta de Catalunya de 30.000 metres quadrats, feta ab tots los avensos pedagògichs.

Esculleixis un parch dels que's projecten a l'actual plan d'enllassos, que tingui, per exemple, 200 X 200, o cosa semblanta, y sia aquest parch una carta colossal de Catalunya, ab lo relleu proporcional de serres y altures, ab rius d'aigua correnta continuament, ab les comarques separades pels arbustes o hervey que hi abundi, ab los colors geogràfics y miners, ab los plànols de granet de les grans viles, ab llach a l'Orient que simuli'l mar, y dintre d'ell les illes daurades...

Fer un parch amorfe o fer una carta, tot costará igual, més o menys. Y l'obra fóra altament pedagògica, verament hermosa. Y les Escoles de Barcelona tindrien un bon lloch d'estudi gràfic.

J. BARDINA.

Portugal y Catalunya

Pel seu excepcional interès y per la proficiencia ab que's tractat lo problema català, traduim del gran diari lisboeta *Diario de Noticias* l'escrit que segueix, publicat en aquell periòdich lo dimecres passat, en article editorial, degut a la ploma de l'insigne escriptor portugués doctor Sousa Viterbo.

«Catalunya és pera nosaltres una de les més simpàtiques regions d'Espanya, ja per les tradicions històriques, ja per l'afinitat d'idees y tendencies.

Nosaltres res hi tenim a guanyar ab la decadencia y ab l'afuallament d'Espanya, y pot ella estar ben certa de que ni's domina l'enveja del seu poderiu, ni tampoch nos preocupa'l rezel de que ella volgués arrodonir ab nosaltres lo seu territori. Aquesta aspiració de grandesa no sols trobaria, pera combatrela, l'energia de resistencia de que hem donat probes durant sigles, sinó també l'intervenció de les altres potencies que no consentirien veure tant profundament afectat l'equilibri europeu. Espanya, a més d'això, si no li manca seny, deu estar convensudíssima de que no és per l'adquisició de noves provincies com ella podrà restaurar les seves forses y readquirir lo seu antic prestigi.

Catalunya, no obstant, per lo que sembla, no vol rompre les anelles que la lliguen a lo restant de la Península; lo que ella desitja és la seva autonomia regional, pera que puguin funcionar lliurement, sense pressió de cap mena, la seva llengua, la seva literatura, lo seu art, la seva industria, los usatges y les seves tradicions peculiars. Pera aquesta expansió de caràcter singularment nacional, no li manquen, abans li sobren, elements propis.

Vol ser una nacionalitat y no una senzilla provincia, y pera això's creu prou forta, ab drets positius y irrefutables.

A Catalunya és hont s'hi accentua'l moviment regionalista, però aquest moviment s'extén a altres regions que altra hora gaudiren de règim idèntich y tracten

de reivindicar les seves llibertats, de que may s'oblidaren. Catalunya, apreciànt y practicant com poques lo progrés, és per això en aquest punt tradicionalista y conservadora y no li manquen companyes y amigues que, donantse les mans, dancen la fraternal sardana, com en un culte druidich a l'entorn dels arbres sagrats. Lo regionalisme, si consegueix los seus fins y renega dels exemples del cantonalisme, de trista memoria, podrà transformar la Espanya en una nació federativa com la Suïssa, en la qual nacionalitats diverses, parlant llenguatges diferents, s'agrupen armoniosament en les funcions governatives.

Ja's comprèn, donchs, quant nos és convenient seguir ab atenció'l moviment regionalista que s'está manifestant a Espanya, sobre tot a Catalunya, y si'ns ho mirèm ab ulls esbrinadors, may devèm perdre la qualitat d'observador serè y imparcial, com aquell que sab dominarse y té tota la confiança en la seva personalitat històrica y en los seus destins.

Catalunya, quina sort varem compartir en altre temps, mereix, repetim, la nostra especial simpatia y per això aplaudim totes les probes d'afecte que parteixin d'un y d'altre costat y que avencin fins a trobarse, així com tots los esforços individuals y col·lectius que tendeixen a acostarnos cada vegada més, juntant los nostres esperits en la gran festa de la civilisació.

Un amic de Portugal que residí alguns anys entre nosaltres y que distingidament col·labora en les pàgines del *Diari de Noticias*, va erigirse a Catalunya, ab infadigable ardidosa, com lo més devot propagandista d'aquesta creuada.

La seva obra progressa y cada dia presenta noves fases. Res desanima l'empenta de la seva joventut, y pel contrari, es aquesta joventut que vens tots los obstacles.

Es cert, es just confessarho que'l nom portugués desperta adhesions sinceres entre'ls seus conciutadans y aquesta circumstancia l'anima a no defallir en la seva atrevida empresa y en los seus afalagadors propòsits. Mercès a l'eficacia dels seus consells, la docta col·lectivitat Estudis Universitaris Catalans, delibera fundar dues càtedres pera l'estudi de la Llengua y de l'Historia y literatura portugueses, sent la seva regencia confiada a aquest entusiasta amic de Portugal, quin nom en Ignasi de L. Ribera y Rovira, restará inesborrablement gravat en los anals del nostre reconeixement.

Desitjem que aquest deute d'agraïment sia pagat en forma idèntica, fundant en qualsevol dels nostres establiments superiors d'instrucció una càtedra ahont se proporcionés als estudiosos lo coneixement dels idiomes regionals peninsulars, especialment lo de Catalunya, tan identificada ab la Provensa y'l Sur de Fransa.

Es així, ab aquestes llassades de germanor intel·lectual y moral, que's formen les més profitoses, les més indestructibles aliances dels pobles.»

Per la nostra llengua

Un acte d'especial importancia s'está preparant a Barcelona ab la celebració del «Primer Congrès Internacional de la Llengua Catalana.» L'humil cendrosa de nostra llegenda, la arreeonada filla de l'explendorosa llengua llatina, fa anys ha tornat a alzar lo cap a la llum del sol y als horitzons de la cultura després de tres sigles d'ensopiment y tenebres; avuy la llengua vindicada vol alsarse en apoteòsica manifestació de plenitut y vol fer sentir al mon son desitj d'expansió, son retorn a la vida de la civilisació y de les lletres. No hi fa res que la vivor de les palestres polítiques y l'excitació produïda en lo sobtat moviment de nostra renaxen-

LOS CASSINOS

sa integral, hagi tingut com atuida la veritable expansió dels estudis gramaticals i filològics, reduïts tant sols a uns quans homes de bona voluntat completament aïllats. Ja es arribada l'hora de que l'esforç y'ls coneixements de cadascú se concretin en una acció ferma y segura en favor d'aquella tradició de mètode y disciplina científica que's proposa restablir aquest Congrés que están a punt de celebrar.

No és estada infructuosa la campanya feta per uns quants entusiastes al davant dels quals hi figura l'infatigable apòstol de la llengua catalana lo Dr. Antoni M.ª Alcover. Nombroses personalitats distingidíssimes de Catalunya, d'altres punts d'Espanya, y de l'extranger, han respost a la crida endressada als quatre vents. Un bon nombre de sabis filòlegs se son compromesos a venir a Barcelona y prendre part activa en les tasques del Congrés, podentse comptar ja entre'ls qui sostindran temas o presentaran comunicacions lo parissench Saroihandy, l'alemany Schaedel, la belga Courson, lo castellà Menéndez Pidal, l'italià Restori, l'alguerés Ciuffo, lo rossellonès Carselade, bisbe de Perpinyá, sens comptar los catalans Mossèn Alcover, Joan Bta. Codina, Mossèn Costa y Llobera, Obrador, Rubió y Lluch, Massó Torrents, Roch Chabás, Grandia, Fabra, Sallent, Picó, Prat de la Riba, Franquesa y Gomis, Alomar, Ruyra, Maragall y tants altres, qui ompliran ab llurs disertacions lluminoses les tasques de les seccions filològica-històrica, literaria y social-jurídica del Congrés.

Y no para aquí l'entusiasme de molts bons catalans qui desitjan cooperar d'una o altra manera al bon èxit d'aital empresa. Son ja en nombre molt considerable los qui se son inscrits com congressistes. Ab aquest motiu les oficines instal·lades pel treball de les Comissions del Congrés se veuen molt animades durant les hores de despatx, que son de 3 a 6 de la tarde, y'ls dependents de dites oficines no poden donar l'abast.

Per facilitar l'acció d'aquells bons amichs de la llengua catalana qui vulgan inscriure congressistes, afegirém que les oficines se troben instal·lades al local de la Solidaritat Catalana (Barcelona, Alt de St. Pere, 2, segon), y que'l títol per assistir als actes del Congrés ab dret al volum que després se publicarà, té senyalada la quota de 5 pessetes.

Ab això, y ab les rebaixes ofertes per les companyies ferroviaries a favor dels congressistes, y les festes y recepcions que tindran lloch del 13 al 18 del prop-venint Setembre, ab motiu del Congrés, és d'esperar que aquest revestirà un interès digne del seu altíssim objecte.

Canals, caciquista

Cansat segurament, lo diputat per Valls, de la comedia que vé representant fa temps, ha llessat la careta y's disposa a maniobrar obertament contra les llegendes aspiracions de Catalunya.

L'article del *Diario de Barcelona*, que feu caure la vena dels ulls a molts que creyen en la sinceritat d'un polítich, que com tots los de Madrid, va dret a la seva conveniencia, no es res, com diria aquell, comparat ab la correspondencia de Tarragona que publicá *La Epoca* de Madrid, suscripta ab l'inicial C, en la que demostrá Sr. Canals lo poch que podém esperar d'ell los que treballém pera enderrocar lo caciquisme y regenerar lo país ab l'autonomia.

Pera mostra vegin lo següent paragraf de la carta:

«En el distrito de Tortosa ostentó la representación de dicho partido D. Teodoro González, diputado á Cortes que fué varias veces por la circunscripción de Tarragona y por el distrito de Tortosa. Los amigos del Sr. González, entre ellos don Pío Izuar, el más caracterizado, así como el prestigioso diputado D. Manuel Home-des, su hermano D. Enrique y muchos elementos neutros que hasta ahora no se habían significado en la política, se han puesto al lado del Sr. Canals.»

Ja ho veuen: Canals va anar a Tortosa a ressucitar políticament al difunt don Teodoro, aquell cacich, qual celebrat..... l'enfonzá.

Nosaltres celebrém que a D. Salvador Canals li hagin pujat los fums al cap, creyentse ja prou fort pera llessar la pell de bè ab que vestia la seva *amistat* a Catalunya. Aixís quan vinguin eleccions cada hu sabrá lo que ha de fer.

Quan nosaltres, eram joves, l'institució dels cassinos encara no s'havia generalisat. Estava limitada a les grans poblacions. Però com les criatures sempre prenen exemple de lo que fan los grans, y l'esperit d'imitació es innat en l'home, res té d'estrany que l'esmentada institució social hagi progressat, com ha succeït fins al punt de que poblets d'escàs veïnat també tenen lo seu cassino o lloch de reunió ab sos estatuts aprovats per l'autoritat competent.

Se comprèn que'ls habitants d'una localitat s'associïn pera fomentar lo progrés moral y material de totes les classes, y que, com l'esforç individual es impotent moltes vegades per les grans creacions o empreses, l'impuls colectiu puga realisar coses molt profitoses pel bé de sos conciutadans ab un petit esforç de tothom. Fins aquí no's pot pas negar que l'influencia de l'esperit d'associació no reporti un gran bé per les colectivitats, de manera que'ls cassinos poden ésser lo fonament de l'il·lustració de tot un poble.

Però no sempre s'estableixen los cassinos ab lo bon fi de perfeccionar les colectivitats.

Les més de les vegades se tergiversa en la pràctica'l fi de la creació.

Los cassinos generalment se forman baix los auspicis d'un cafeter ambiciós y sense escrúpols, y per fins de moment desconeguts de la major part dels veïns. Per uns quants desocupats se tracta de protegir a uns pera fer la guerra als altres del mateix ofici, a una persona determinada, que la marejan a son capritxo creyentse directora de la novella societat.

Sembla que lo regular seria que en primer lloch se procuressin llibres, sobre tot d'aquells que valen molts diners y que a un particular li son molt y molt costosos d'adquirir; y s'organís una bona biblioteca per l'il·lustració dels socis. Això en la major part dels cassinos es lo que està més descuidat. Però de taules de billar no n'hi faltan. Y que están ben anivellades perquè les boles hi ballin ben llatines.

Lo cassino's crea per un fi civilisador y de mica en mica's converteix en una casa de joch. Del joch venen les rahons y les disputes; s'hi forman los partits locals; aquests després se converteixen en partits polítichs que sempre troben apoyo en algun cacich provincial. Venen les eleccions, y'l cacich los hi recorda'ls favors que'ls hi ha dispensat, y tot lo bando, com un sol home, dona'l seu vot al diputat que'l cacich máxim los hi ha proposat. Y ja tenen lo poble dividit en dos bandos encarnissats l'un contra l'altre.

Surt diputat lo protegit pel cassino, y ja aquella casa ha adquirit la immunitat. Jugará a jochs prohibits y'ls agents de l'autoritat haurán d'aclucarse si's volen establir un trasllat de residencia o altra cosa molt pitjor.

Quantes vegades hem sentit al públich queixarse de la apatia dels guardias civils y mossos de la escuadra en la persecució dels jochs prohibits! Però'l vulgo no coneix lo que passa en certes esferes. Ses acusacions serán, si's vol, racionals, però al mateix temps, injustes. Perque no sempre lo que és legal se pot fer.

La situació dels comandants de puesto, en certes ocasions, necessariament ha de ser violentíssima. Per una part tenen les circulars y reglaments que'ls ordenan la persecució, y d'altra necessitan un excés de prudencia y un tacte finíssim, que rares vegades pot tenir lo que careix d'una instrucció vasta que no's pot pas adquirir perseguint los malfactors.

No fa pas molts anys que un subcabo de mossos va ser traslladat de lloch, a instancies de la població, perquè no volia tolerar que's jugués a jochs prohibits.

Lo més xocant és lo medi de que la població's valgué per lograr lo seu desitj.

Un senyor que volia ser diputat los promet que, si's prestaven a donarli'ls vots quan vinguessin eleccions, ell s'encarregaria de lograr que fos traslladat lo subcabo. Y'l subcabo fou rellevat. Y podém assegurar que'l referit subcabo era un dels que més cumplien y compleix ab lo seu deber y dels de més bons antecedents de l'esmentat còs.

Avans de la Gloriosa, quan la guardia civil o mossos de la escuadra sorprenien un joch, los jugadors eran castigats. Y si bé alguna vegada, ab lo fet, hi jugavan influencies y s'alsava un tant la mola, sempre's procurava deixar en bon lloch als agents de la autoritat que havien portat a cap la sorpresa, sens que tinguém memoria de que hagués sigut traslladat un comandant de puesto per haver sorprès *infraganti* als jugadors.

Los cassinos sembla que mereixen major consideració a les autoritats que'ls senzills cafés. No sabem si per la il·lecció son més immunes, y per lo tant, si les autoritats tenen menos atribucions sobre d'ells, que'ls hi priven de perseguir los jochs ab lo degut desembras.

Lo nostre dupte és fill de que, en certa ocasió, a cosa de dos quarts de deu del matí passavem pel carrer de l'Unió y en la porta d'una casa hi vejem una pila de polissons que entraven y surtien ab molta precipitació de l'esmentada casa. Com en aquesta ciutat los badochs abunden molt, hi havia en mitj del carrer diferents grups de curiosos que entre ells comentaven lo fet a mitja veu. Nos cridá l'atenció aquell cuadro, però no'ns donavem pas compte de lo que allí passava, y dirigint-nos a un dels esmentats grups, preguntarem: què es lo que aquí passar, què hi ha hagut algun assassinat? Y'ns contestaren: res... que la policia ha sorprès lo joch en aquest cafeti. Ab aquestes encara no'ns havíem adonat de que aquella casa de tant poca apariencia fos un café.

Un home del grupo, a qui'ns havíem dirigit pera preguntarli sobre aquella novetat del moment, nos digué:—No tinguin por, que aixís com això es un café de treballadors fós un Circol de Senyors, no hauria passat res. Ja s'hauria guardat prou la policia d'anarlos a destorbar o abans los hauria fet avisar.—

Y li contestárem:—Les lleys són iguals per tothom.—

Y ell nos respongué:—Sí, les lleys són iguals per tothom, però als rics se'ls hi apliquen d'una manera y als pobres d'una altra.—

—Y creyèu que en los llochs a que vos referiu s'hi juga?

—Está clar que s'hi juga. Sino que aquí s'hi jugan pessetes y allí dobles de cinch duros.—

—Però—replicárem—d'això les autoritats no'n sabrán res.

—No es que no ho sápiguen—contestá—sino que no's volen comprometre, perquè molts dels que van a aquelles reunions demá serán alcaldes o regidors de Barcelona, y si algún de policia cometés l'imprudencia de perseguirlos, al cap de poch dies ja l'haurien deixat cessant.—

Y si a les capitals ofereix tantes dificultats la persecució y extermini del malvat vici del joch, no són més petites les que's presenten en les poblacions subalternes.

Sapigut es de tothom que quan en una població s'hi forma un cassino, al cap de poch temps ja n'hi han dos o bé un café que fa la competencia al cassino.

Generalment, lo primer representa la classe acomodada y l'altre l'element democrátich; lo que diríam lo quarto contra la pesseta.

Aquixes divisions són explotades pels forasters polítichs en dies d'eleccions, y com los partits d'ara no defensen cap principi ni doctrina, sino'l profit personal, d'aquí resulta que protegit lo joch tenen moltes més probabilitats de triomfar en les eleccions los candidats rurals. De lo que's desprèn que la base de la representació oficial dels llochs rurals dimana uel joch més que de cap altra causa.

Es indubtable que en les petites poblacions los cafeters o amos d'establiments de begudes tenen major influencia en lo número o massa del poble que tots los majors contribuents.

Los cafeters, si la població está viciada pel joch, son omnipotents. Són lo primer poder de la localitat. Tenen a ses ordes les masses, que en dies d'eleccions van a votar com un sol home, disciplinades com un còs d'exèrcit.

D'aquestes circumstancies se'n aprofiten los candidats pera lograr una acta de diputat, de lo que se'n pot deduir que moltes vegades l'interessat no's podria atribuir altra representació que la de la gent que's dedica a jugar a jochs prohibits.

Per això res té d'estrany que les autoritats sien tant fluixes per la extirpació del vici del joch.

Tot poder ve de dalt, segons les sagrades escriptures; però desgraciadament a Espanya ve de mitj lloch, y quant arriba a baix és tant migrat, que ja no té força ni per deturar los vicis de la societat.

No's comprèn que persones que volen passar per honrades gosin ferse seva una acta per medis que la moral condemna, afavorint un vici que tants trastorns causa a les moltes families que tenen la desgracia de tenir algun individu dominat per l'esmentada passió.

Lo vici del joch és la lloca que coba les cuadrilles de lladres, és la mare de la major part dels suïcides y de les majors calamitats que afligeixen a l'humanitat.

Però a pesar de nostres advertencies

creyém que la cosa continuarà.

Mentres l'Estat fomenti les rifes y les jugades de bolsa ab sa corresponent trampa, les estafes inherents al joch que constitueix major *tumba* que les dels cafés y cassinos, no podém pas esperar que'ls Guberns se decideixin a exterminar lo vici que tantes víctimes está causant.

RAMÓN PARERAS Y NOGUERA.

L'ensenyansa

a l'Ateneu de Tarragona

La novella y puixanta societat tarragonina va enllestint les obres a fi de celebrar per Santa Tecla la seva festa inaugural. Magníficament restaurat lo Teatre, ab salons amplis y còmodos pera esbarjo dels socis, los veils edificis de la Rambla de Sant Carles ahont está instal·lat l'Ateneu, recobren nova vida, y ad sorpresa de tothom, d'ubachs y tristos que sempre havien sigut, esdevenen animats y alegres, clars de llum y ab relatiu confort.

Però a l'ensemps, quietament, sense ostentació ni soroll, les Comissions d'Ensenyansa van complint lo seu comés, ab entusiasme y perseveransa dignes de lloa. Y aquest treball reposat, silenciós, sense que avuy se mostri a l'exterior, ha d'ésser, dintre de poch, ben segurs n'estém, la mellor y més llegendada gloria de l'Ateneu de Tarragona.

Lo propòsit es gran, valent, atrevidíssim; ho diu ben clar lo plan aprovat pera'l pervenir, que consisteix, no en crear unes quantes classes heterogènes dins un mateix local, com han fet fins ara altres societats similars, sino en fomentar escoles completes de primera ensenyansa en los diferents districtes de la ciutat, ben instal·lades, ben montades, y ab un programa ampli amotiat a les necessitats de la vida moderna.

En aquest cas, sia una o varies les escoles que s'establiran, lo plan d'assignatures será com en alguns Cantons de Suissa: Llengua materna (Catalá simultanejat ab lo Castellá y Francés), Aritmètica, Geografia, Histories, Cant, Dibuix, Geometria, Ciències Naturals, Economia, Gimnasia, Educació civica y moral pera'ls noys, y ademés pera les noyes, una classe de labors d'agulla y d'Educació en general pera fer d'e.les bones mares de familia; o bé com se fá als Estats Nort-Américans: Llengua materna, Aritmètica, Geografia, Historia del país, Ciències físich-naturals, Moral, Instrucció civica, Dibuix, sobre tot industrial, Música, Exercicis de declamació y Gimnasia.

L'escola o escoles serán integrals y ciclíques o graduades. En los diferents cursos, casi podém dir que no variaran les assignatures, sino l'amplitud en l'estudi de les mateixes. La cultura anirà augmentant, los coneixements, en lo primer curs rudimentaris, anirán aixamplantse en los cursos successius, a mida que'l conreu de les intel·ligencies vagi permetent l'enfondir ab nous detalls, ab noves teories.

Mentres no's puguin establir les classes diurnes, mentres la carencia de recursos no permeti assolir aquest bell ideal, l'ensenyansa a l'Ateneu, fóra de las classes d'adorno, será exclusivament pera'ls adults, principalment aprenents de tots los oficis, que tinguin 10 anys de edat quan menys, consistint en una ampliació eminentment pràctica de les primeres lletres: Llegir y escriure gramaticalment lo catalá simultanejantlo ab lo castellá, Geografia y Historia del país, Aritmètica, Geometria y Nocions de Ciències físich-naturals.

Hi haurá ademés classes especials pera dones y homes, de Dibuix aplicat a les Arts, y Francés comparat ab lo catalá; pera noyes y noys: Dibuix general y artístich, Francés infantil, Solfeig y piano o violí; s'intentarà la creació d'una classe pera dones sol, de Tall y Economia domèstica y's prepararan les de Declamació, Gimnasia higiènica y jochs sportius.

Les classes d'enguany s'establiran en un edifici que s'ha adquirit enfront del Teatre Principal, fentse ja les gestions necessaries pera disposar d'una granja que, a l'instaurar l'any vinent les classes de dia, a l'ensemps que de lloch d'esbarjo y distracció, servirà pera experiencies científiques y pràctiques escolars. Lo material d'ensenyansa está ja construintse segons los més exigents avensos pedagògichs.

Pera subvenir al gasto importantíssim que això significa, l'Ateneu ademés de destinarli la part més respectable de son presupost, ha creat una caixa especial d'ensenyansa que's nodrirá del producte de les matricules y dels donatius ja nombrosos y gens despreciables que se li han ofert.

ESTACIO CLIMATOLÒGICA ESPLUGA DE FRANCOLI

Quatre trens diaris.—Iglesia de l'Establiment.—Telegraf

Grans reformes, com son, plantacions, passeigs, clavegueres, decoració y moblatge d'algunes habitacions, servey nou de cotxes, etc. etc.—Se poden fer moltes excursions. Banys y Aigües feroces, radioactivas.—Estació del Ferrocarril de Lleyda a Tarragona.

GRAN HOTEL VILLA ENGRACIA

Establiment de primer ordre. Obert tot l'any. Xalet y habitacions amoblades y de tots preus.

Aquestes aigües ferro-manganoses no tenen rival pera regularisar les époques menstruals. Curan la cloroanemia, debilitat general, dispepsia, etc.

Pera informes y lloguer de Xalets: Plassa de Catalunya, 4, primer, 1.ª, BARCELONA

No cal dir que es ab goig inmens que podem donar noticies tan afalagadores pera l'avens y cultura de Tarragona y que hem de contribuir ab nostre decidit concurs a l'assoliment de l'obra patriòtica de l'Ateneu, que no duptem ha d'esser ben prompte'l primer centre educatiu de nostra ciutat.

DESDE CATLLAR

La festa major d'aquest poble s'ha vist enguany animada com poques vegades, donchs a més de les moltes distingides families que estiuejan aquí, los forasters que'ns visitaren foren en nombre ben considerable. L'animació que regnà fou entusiasta. Les festes religioses resultaren lluidíssimes, essent molt celebrat lo brillant sermó que digué'l canonge magistral de aqueixa Catedral Basílica Dr. Balcells, qui ab paraula eloqüent feu lo panegíric de nostre sant patró.

Les demés festes de carácter popular feren l'alegría y'l content del veïnat y'ls forasters.

No cal dir que tractantse de la festa major la part que atrau més a la gent jove es lo ball, mes enguany, mercès al bon acort de diferents families catalanes y entusiastes de la terra volgué donarse una mostra evident de l'amor a lo nostre y se improvisá'l ball de la sardana que's convertí en lo bell clou de la nostra festa major.

Feya goig de veure com joves y senyoretas sense diferencies de classe y posició, puntejavan lo ball nacional al sò d'una nodrida orquesta de Valls, y fent rodona, petits y grans, joves y vells donantes les mans que amistosamente selligavan fortes, la sardana rodava, reflexantse en cada rostre lo content y l'entusiasme dels balladors, donchs res més digne y honorós, que al gosar d'un esbarjo, puga aquest, tot ell identificarse ab la manera de ser dels que'l gosan. Lo de fóra, lo que'ls vents llunyans nos duen podrèm fàcilment deixar-ho a l'olvit; lo nostre nó, cada dia més convensuts de la necessitat d'estimarla, la sardana acabarà per ser en totes les poblacions catalanes la festa natural del poble.

Nosaltres felicitem als bons veïns de Catllar y especialment a les simpàtiques senyoretas estiuejantes que tant han cooperat al renaixement del típic ball ampurdanés en nostre camp.

X.

NOVES

Fa mal fet nostre confrare local *La Justicia* en pensar que nosaltres no estem conformes en adherirnos a tots aquells actes que signifiquen una protesta continua contra la malhaurada lley de les jurisdiccions fins a ferla desapareixer, aixis com sentim de tot cor la pena que sofreixen los que'n són víctimes.

Lo CAMP DE TARRAGONA s'adhereix a tots quants actes se celebren legalment en contra de la dita lley y en favor dels periodistes presos, cosa que a *La Justicia* li consta donchs la nostra actitud está ben definida respecte d'aquests punts y'ls números de nostre setmannari poden repassarse fàcilment.

Lo succet fou que'l número de *La Justicia* del 26 del prop-pasat Agost, no visitá la nostre redacció, cosa que sovinteja molt en lo confrare republicà y no'ns enterarem en lo solt de referencia fins que *La Justicia* interpretá maliciosament lo nostre silenci.

Consti donchs que estem en un tot disposats a fer lo que siga necessari en favor

dels presos politichs que ho son per la repressiva lley de les jurisdiccions, si bé temem que nostra feyna ab tot y esser noble y guiada de bons sentiments de solidaritat periodística catalana, no farà res més de lo que en aquest mateix sentit ve vent la premsa autonomista de Barcelona que, malgrat les seves raons justes y de pès no son ateses en les altes esferes oficials de la política espanyola.

No obstant, y això ho repetim, nosaltres no negerem may nostre adhesió y'l nostre modest concurs per desterrar lo que considerem una ofensa contra Catalunya y un perill imminent contra'ls seus fills.

De notable aconeteixement artístich pot anomenarse l'ensaij general que celebrá l'*Orfeo tarragoní* lo dimecres d'aquesta setmana per les tres seccions.

La sala d'ensaij se vegé honrada ab la presencia de nostre distingit compatriota En J. Brigdman, de Mossèn Joseph M.ª Cogul y d'En Eudald Melendres, director de l'*Orfeo* de Girona, los tres notables músichs y entusiastes enamorats de la terra catalana y la seva música. Cantades que foren varies de les pessés en estudi, mossèn Cogul acompanyá a l'armonium la sentida composició d'en Mozart *Ave-verum*, que resultá interpretada ab una justesa verament sorprenent si tenim en compte lo poch temps que l'*Orfeo* comensá l'estudi de tan bella com delicada pessa religiosa.

Acabat que fou l'ensaij, en quin no podrèm menys de fer notar que la secció de senyoretas cantá *Diumenge* d'una manera magistral, obtenint una explosió d'aplousos per part de tots los oyents y d'una manera especial dels inteligents hostes citats, mossèn Cogul, tingué la finesa d'obsequiar als orfeonistes ab l'execució a l'armonium d'algunes de les seves triades obres musicals, premiades en diferents certaments y en les de la Festa de la Música Catalana, organissades per l'*Orfeo* Catalá, que foren oïdes ab un silenci religiós y ab una fruició entusiasta per part de tota la nombrosa massa choral. Oïrem de boca de mossèn Cogul paraules ben llaudatories pera l'*Orfeo* y'l seu intel·ligent director Sr. Gols, y no menys per les profesores senyoretas Oliva y Anguela, y proba lo que diem, que mossèn Cogul, pera fer ben patent lo seu enamorament per nostre *Orfeo*, cedi galanament algunes de ses belles composicions al mestre director, ab propietat exclusiva, de lo que'n restá tot l'*Orfeo* agraidíssim a no pogueu més.

Tan l'amich Brigdman com lo senyor Melendres director de l'*Orfeo* de Girona, conveniren que l'institució musical que ab tant d'èxit comensa la seva vida, pot arribar a esser una lligítima honra de Tarragona y Catalunya, si com es de creure no desmayan los entusiasmes d'avuy y s'segueix la seva valerosa empena fins avuy coronada ab los mes sencers dels èxits.

Verdaderament fou l'ensaij de dimecres una festa que sense adonarnos revestí tots los caracters d'una vetllada artística de forsa gust y entusiasme que no oblidaran fàcilment los orfeonistes.

A més de cuarenta pujen les propostes de soci que durant la present setmana s'han fixat en la tauleta d'anuncis de l'Ateneu de Tarragona, calculantse que passa de cinchcents lo nombre d'admesos fins avuy.

No podrèm menys de felicitar a la novella societat tarragonina per tant brillant com merescut succés.

S'están ja ultimant tots los preparatius

per la celebració de la vetllada necrològica que'n recordansa de la pèrdua de les llibertats catalanes, a onze de Setembre de 1714, han organissat los elements de l'*Associació catalanista* y'l *Centre nacionalista catalá*, y que tindrà lloch lo prop-venint diumenge dia 9 de Setembre.

La valiosa reputació dels oradors que deuen pendre part en dit acte, fá esperar que aquest será un dels mes importants dels que d'aquesta índole se celebrarán a Catalunya.

Cap nova d'interès podrèm comunicar respecte a la traslació dels presiris.

Tothom diu que sí, que ara va de serio, però'ls fets no venen, ni les manifestacions que s'haurían d'apressar en fer públiques les autoritats, tampoch.

Veurem en que parará tot això. Nosaltres, francament, fins que ho vegem, no ho creurem.

Som desconfiats de mena.

Demá comensarán al Centre Catalá los ensaigs pera'l ball de la Sardana, tasca que graciosament s'han ofert en ensenyar uns joves ampurdanesos residents actualment a Tarragona.

Son moltissims los socis que mostran desitj d'aprendre aquest típic ball catalá no havent gens d'estranyar que aviat al Centre s'hi ballin Sardanes per tot gasto. Molt nos plau lo bon gust que mostran tenir los socis del Centre.

Una tremenda desgracia succhí'l passat dimecres que impresioná dolorosament al vehinat. Lo vaporet «Colbert» adquirí feya poch dies per l'empresari de les obres del port, naufragá prop de Salou, morin afeugats En Raul Boyer, simpàtic jove, nebot del contractista, y l'apreciat obrer En Francesch Moratal.

Fem present a les families de les víctimes l'expressió del nostre sincer condol per tan irreparable pèrdua.

Demá, a les nou de la nit, tindrà lloch al Cafè del Centre un concert, en lo que la jove artista Na Mercè Salas Pujol, cantarà escullides aries de l'antich y modern repertori, ab acompanyament de piano y armonium per los professors senyors Salvat y Gols.

En tan acreditat establiment se servirán tarde y nit les següents classes de gelats: Mantecado—Turrón de Alicante.—Lechs merengada.—Chufa.—Limón.—Café helado.

Molt magres se preparen les festes de Santa Tecla d'enguany a jutjar pel-poch entusiasme del nostre Ajuntament.

Avuy ha quedat desmuntada la bastida que s'armá a la platea del Teatro Principal, pera procedir a sa reparació, la qual ha sigut tan complerta, que'l vell colísu queda desconegut. S'está també enlestint l'escala principal y demés dependencias a fi de que per Santa Tecla puga celebrarse la festa inaugural.

COSTUMS TARRAGONINES

Darrerases obras de

D. FERRAN DE QUEROL Y DE BOFARULL

HERÈU Y CABALÉ... Preu: 2 ptas.

MONTSERRAT... » 3 »

Se venen en l'estampa d'en Francesch Sugrañes.

TIP. DE FRANCESCH SUGRAÑES, COMTE DE RIUS, 9

 Ibarra y C.^a de Sevilla
Línia regular de grans vapors

Pera Valencia, Alacant, Cartagena, Almeria, Málaga, Sevilla, Cádiz, Huelva, Vigo, Marín Villagarcía, Carril, Corunya, Ferrol, Rivadeo, Gijón, Santander, Bilbao, Pasages, San Sebastián, Bayonne, Bordeaux, Nantes, Dun-Kerque, Havre y París.

Sortirà d'aquest port lo dia 6 delcorrent lo vapor **Cabo Quejo**, son capitá D. Pedro de Beascoechea, admetent càrrega y passatgers pera'ls citats ports.

Lo despatxa son consignatari D. Marián Peres.

Donya Carme Figuerola

VIUDA DE PERPIÑÀ

ESPECIALISTA EN PARTS

Ex-alumna de l'Hospital de Santa Creu, de Barcelona, ab dos anys de práctica en dit benèfich establiment, ofereix sos serveys.

Rambla de Sant Joan, 56, entressol

VINS, OLIS, VINAGRES

(Cullita particular de Casa Batlle)

Despatx: Caballers, 6, baixos.

Venda a la menuda

Servey a domicili

TARJETAS DE VISITA

Imprempta Sugrañes

EMULSIÓN NADAL UNICA con 80 por 100, aceite bacalao i.^a, glicerosfosfatos, hipofosfitos, glicerina. La mejor. Reconstituyente, tónico-nutritivo. Niños, viejos, consunción, convalecencias, embarazo, lactancia; tós, tisis, escrofulas, linfatismo, raquitismo, anemia, diabetes, gota, dolores, nervios. Análisis Drs. Bonet y Codina, aprobación Colegios Médicos y Farmacéuticos.—Medalla de plata. Farmacias y Droguerías.

JERBE HIPOFOSFITOS NADAL con Neurostina. Tónico, reconstituyente, estimulante. Hipofosfitos de cal, estronina, hierro, manganoso, quinina, sosa, cussina, tónico amargo y neurostina (fósforo orgánico). Anemia cerebral, enfermedades medulares; acelera digestión, detiene caducidad orgánica. Cumple indicaciones hipofosfitos. Preparación esmerada, productos escogidos.—Medalla de plata. Farmacias y Droguerías.

DISPONIBLE

NEURASTENIES clorosis, debilitat general, anemia

se curen radicalment ab l'ús del
NEUROSTEÓGENO SUGRAÑES
EN TOTES LES FARMACIES

Disponible

Sastreria y Camiseria d'en VICENS BRELL

NOVETATS de la temporada d'hivern en Sastreria, Camiseria y Corbateria.
DEPÓSIT d'ornaments religiosos dels **Fills de Miquel Gusí**, de Barcelona.
DEPÓSIT de l'acreditada sombreria de la casa **L. Trinchet**. Especialitat en los de teula y copa.
Se confeccionen tota mena de trajos y pesses pera senyors eclesiástichs.
Comte de Rius, 23 y Rambla de Sant Joan, 57

DR. SASTRE Y MARQUÉS HOSPITAL, 109.—BARCELONA

Pastilles calmants de la tos del Dr. Sastre y Marqués.
Vi d'ostres del Dr. Sastre y Marqués, lo mellor dels tònichs.
Sucre vermifruich del Dr. Sastre y Marqués, preciós remey pera espulsar los cuchs.
Essencia febrífuga del Dr. Sastre y Marqués, contra tota classe de febres.
Denticina del Dr. Sastre y Marqués, és la salvació segura dels nens en tots los accidents perillosos de la dentició.
Conservador de la boca del Dr. Sastre y Marqués. Ab aquest preciós remey s'eviten totes sas malalties.
Pera tanyir lo cabell no hi ha res com la tintura del Dr. Sastre y Marqués.

Casa especial en Axarops medicinals dosificats

AYGUA NAF SERRA

EXCELSER

En Llanas ven uns paraigüas de semi-seda y cutó, de color inalterable y teixit tantíssim bò, que resisteix tota proba al devall d'un canaló. Ademés, també té uns vanos ab pintats tan rebòns, que ni Rafel ni Murillo los podrien fer melló, a propòsit per regalós; causan gran admiració. Trobaran també sombrillas y un gran assortit de bastóns, parassols de totes menas que són molt barato y bons. Mellor dit: no hi ha cap casa en tan bonas condicions.

26.—Comte de Rius, 26.—TARRAGONA

Tallers d'Arts Sumptuaries

FRANCISCO CASANOVAS

SUCCESSOR DE FÉLIX RIBAS

Carretera de Castelló.—TARRAGONA

Se construeix ab perfecció tot lo referent a Arts sumptuaries. Projectes y presupostos detallats de les obres que ho requereixin.

Lo Camp de Tarragona

SETMANARI CATALANISTA

Redacció: Carrer Méndez Núñez 6, baixos.
Administració: Rambla de St. Joan, 39. Llibreria y Centre de subscripcions de D. Sadurní Ginesta.

Preus de subscripció

Tarragona, trimestre.....	1'50 pta.
Fora.....	1'50 »
Extranger.....	2'0 »
Número d'avuy.....	15 »

De venda en lo local de l'«Associació Catalanista», carrer de Méndez Núñez, 6 y en la esmentada Llibreria.

Anuncis a preus reduïts

EXQUISITS XOCOLATES
de la casa
TUPIKAMBA
SUCRE FINA DE CLASSE SUPERIOR A BONS PREUS

TUPIKAMBA
TOSTADERO DE CAFÉ
AROMA CONCENTRADO con REAL PRIVILEGIO
TIENE UN SUELO DE CEMENTO y un REFRIGERADOR

Únic Representant a Tarragona y en Comarca
En Joan Roset Sabaté.—Pastisseria
Carrer de l'Unió, núm. 19.—Tarragona

Serveys de la Companyia Trasatlántica

Linia de Cuba y Méxic.—Lo dia 17 de Septembre sortirà de Bilbao, lo 20 de Santander y'l 21 de Coruña lo vapor **REINA M.ª CRISTINA** directament pera Habana y Veracruz. Admet passatge y càrrega pera Costafirme y Pacific ab trasbord a Habana al vapor de la linia de Venezuela-Colombia. Combinacions pera'l litoral de Cuba y Isla de Santo Domingo.
Linia de Nova York, Cuba y Méxic.—Lo dia 26 de Agost sortirà de Barcelona, l' 28 de Málaga y'l 30 de Cádiz, lo vapor **MANUEL CALVO**

directament pera Nova York, Habana y Vera Cruz. Combinacions pera distints punts dels Estats Units, litorals de Cuba y Isla de Santo Domingo. També admet passatge pera Puerto Plata ab trasbord a Habana.

Linia de Venezuela-Colombia.—Lo dia 11 de Septembre sortirà de Barcelona, lo 13 de Málaga y'l 15 de Cádiz, lo vapor **MONTSERRAT**

directament pera Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife, Santa Cruz de la Palma, Puerto Rico, Habana, Puerto Limón, Colón, d'ahont surten lo 12 de cada mes pera Sabanilla, Curaçao, Puerto Cabello y La Guayra, admetent passatge y càrrega pera Veracruz ab trasbord a Habana. Combina pel ferrocarril de Panamá ab las companyias de navegació del Pacific, pera quals ports admet passatge y càrrega ab bitllets y coneixements directes. Combinació pera'l litoral de Cuba y Puerto Rico. S'admet passatge p'ra Puerto Plata ab trasbord a Puerto Rico y pera Santo Domingo y San Pedro de Macoris y ab trasbord a Habana. També carrega pera Maracaibo, Coro, Carupano y Camaná ab trasbord a Puerto Cabello y pera Trinitat, ab trasbord a Curaçao.

Linia de Filipinas.—Lo dia 18 de septembre sortirà de Barcelona, havent fet las escalas intermitjats, lo vapor **CLAUDIO LOPEZ Y LOPEZ**

directament pera Génova, Port-Said, Suez, Colombo, Singapore y Manila, servint per trasbord los ports de la costa Oriental d'Àfrica, de l'India, Java, Sumatra, China, Japó y Australia.

Linia de Buenos Aires.—Lo dia 3 de Septembre sortirà de Barcelona, lo 5 de Málaga y'l 7 de Cádiz, lo vapor **P. DE SATRÚSTEGUI**

directament pera Santa Cruz de Tenerife, Montevideo y Buenos Aires.

Linia de Canarias.—Lo 17 de cada mes sortirà de Barcelona, l' 18 de Valencia, lo 19 de Alacant y'l 22 de Cádiz, lo vapor **M. L. VILLAVEDE**

directament pera Tànger, Casablanca, Mazagán, Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife y Santa Cruz de la Palma; retornant a Santa Cruz de Tenerife pera empendrer lo viatge de retorn, fent las escalas de Las Palmas, Cádiz, Alacant, Valencia y Barcelona.

Linia de Fernando Poo.—Lo dia 25 de Septembre sortirà de Barcelona y'l 30 de Cádiz, lo vapor **SAN FRANCISCO**

pera Fernando Poo, ab escalas a Casablanca Mazagán y altres ports de la costa Occidental, d'Àfrica y Golf de Guinea.

Linia de Tànger.—Sortidas de Cadiz: dijous, dimecres y divendres. Sortidas de Tànger: dimars, dijous y dissabtes.

Aquests vapors admeten càrrega en las condicions més favorables y passatgers, a quins la Companyia dona allotjament molt còmode y tracte esmerat, com la acreditat en son dilatat servey. Rebaixas a families. Preus convencionals pera camarots de luxe. Rebaixas pera passatgers d'anada y tornada. També s'admet càrrega y s'expenen passatges pera tots los ports del món servits per líneas regulars. La empresa pot assegurar las mercaderias que s'embarquin en los seus vapors.

AVIS IMPORTANT.—Rebaixa en los noïts d'exportació.—La Companyia fa rebaixas de 30 per 100 en los noïts de determinats articles, ab arreglo a lo establert en la R. O. del Ministeri d'Agricultura, Industria y Comerç y Obras Pùblicas de 14 Abril de 1904, publicada a la Gaceta del dia 22 del mateix mes.

Serveys comercials.—La secció que d'aquests serveys té establerta la Companyia, s'encarrega de treballar a Ultramar los Mostruaris que li signan entregats y de la colocació dels articles, qual venda, com ensaig, desitgin fer los Exportadors.

Pera més informes dirigirse a son agent **D. EMILI BORRÁS**

Aquesta triple aigua de flors de taronger, de perfumada y deliciosa aroma està elaborada ab la fèr tendre, fresca y escullida del taronger agre y's vend en botelles de 1/4 de litre al preu d'una pesseta.
A l'engròs importants descomptes. Farmacia y laboratori de A. Serra.—Reus
A la menuda: Farmacia del Centre.—Tarragona.—Demandar AYGUA NAF SERRA